

Předkládaná diplomová práce Ondřeje Procházky se rozkládá na 92 číslovaných stranách, z nichž pět stran zaujímají přílohy. Téma práce – analýza vývoje reprodukčního chování ve vybraných postsocialistických státech dnešní EU – je poměrně častým objektem zájmu mnohých domácích i zahraničních autorů, nicméně jedná se o téma stále aktuální. Navíc způsob zpracování v předkládané diplomové práci, kombinující jak státní, tak regionální úroveň, stejně jako postoje obyvatel na základě dat z výběrového šetření, je do značné míry inovativní. Výsledkem je velmi zajímavá studie, která zajisté obohatí poznatky v této problematice.

Textová část je rozprostřena na bezmála sedmdesáti stranách do osmi hlavních kapitol, včetně *Úvodu* a *Závěru*. Ve své struktuře zahrnuje jednu hlavní teoretickou kapitolu, metodologickou kapitolu a tři analytické kapitoly. Pozitivně lze vnímat zahrnutí kapitoly *Diskuse*, v rámci níž autor shrnuje získané poznatky a dává do vzájemných souvislostí. Zmíněná teoretická kapitola se převážně věnuje konceptu tzv. druhého demografického přechodu, stejně jako alternativním konceptům, které se snaží vysvětlit změny v reprodukčním chování. Výsledkem je tak velmi komplexní, po stylistické stránce zdařile zpracovaná kapitola, pracující se širokým okruhem podkladové literatury. Text je psaný velmi čtivým způsobem a autor zde prokazuje velký cit při práci s literaturou.

Popsaný teoretický rámec je tak vhodným vstupem pro následné stanovení tří výzkumných otázek, resp. čtyř hypotéz. Popis dat i použitých metod je korektně a přehledně zpracovaný. Tři analytické kapitoly de facto kopírují jednotlivé cíle práce. Nejprve je analyzován vývoj reprodukčního chování na státní úrovni v kontextu druhého demografického přechodu za použití jak ukazatelů časování, parity i legitimacy plodnosti, a to odděleně za výše popsané čtyři skupiny států, přičemž nechybí závěrečná kapitola, která shrnuje pak zjištěné poznatky dohromady. Následně je provedena regionální analýza reprodukčního chování pomocí vytvořené typologie časování plodnosti za využití zmíněného trojúhelníkového grafu, stejně jako je sledována intenzita plodnosti pomocí ukazatele úhrnné plodnosti. Jedná se o velmi přehlednou regionální analýzu, která výstižně ilustruje průběh reprodukčních změn na úrovni regionů NUTS 2. Poslední analytická kapitola pak sleduje postoje obyvatel z pohledu druhého demografického přechodu, využívající data z panelového šetření GGS. Přehledně jsou zde popsány i vizualizovány odpovědi respondentů za pět postsocialistických zemí (i dle věkových kategorií respondentek) na vybrané otázky, přičemž jejich prezentace vhodně doplňuje dříve zjištěné výsledky. Samotné zařazení této kapitoly však nebylo možná nutné, a to i s ohledem na nepokrytí všech v dřívějších kapitolách států; navíc na některé závěry by bylo vhodné nahlížet více kriticky. Vše je okomentováno v kapitole *Diskuse*, kde jsou mj. korektně verifikovány i vstupní hypotézy, a shrnuto v *Závěru*.

Předkládaná práce Ondřeje Procházky se dle mého názoru zařadí zajisté mezi kvalitní práce, které jsou obhájeny na domovské katedře autora. Po odborné stránce je na poměrně vysoké úrovni, kdy propojuje kvalitně zpracovaný teoretický rámec s analytickými výstupy, využívající jak základní přístupy používané k analýze plodnosti na státní i regionální úrovni, tak v demografii poměrně málo používanou metodu, za cílem vytvoření typologie časování plodnosti; to vše je ještě propojeno částečně s výsledky z výběrového šetření. Především aplikace trojúhelníkového grafu k vytvoření typologie časování plodnosti přináší dle mého názoru značný publikační potenciál, přičemž pasáží vhodných k publikaci je v diplomové práci celá řada a lze jen doporučit jejich převedení do článkové podoby a jejich publikaci v odborných časopisech. Také po formální stránce je práce velice zdařilá – grafy, mapy i tabulky jsou přehledně zpracované, v textu se nachází minimum typografických chyb a celkově tak působí konzistentním dojmem. Nesmím na tomto místě opomenout značnou samostatnost studenta při zpracování práce a snahu průběžně konzultovat dílčí části své práce.

Ondřej Procházka svou prací ukázal, že disponuje velmi dobrým citem pro práci s odbornou literaturou, stejně jako schopnostmi a dovednostmi k provedení a vzájemné kombinaci analýz širokého spektra. Domnívám se, že by bylo vhodné, kdyby se v budoucnosti autor rozhodl pokračovat v dalším studiu, neboť vykazuje potenciál pro všechny aspekty odborné vědecké práce. Z výše uvedených komentářů je proto zřejmé, že

doporučuji přijmout předkládanou diplomovou práci k obhajobě.

RNDr. Luděk Šídlo, Ph.D.

Praha 2021-09-04